

KONFERENSIYALAR.UZ

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**III RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

IYUN, 2025

ELEKTRON NASHR:

<https://konferensiyalar.uz>

KONFERENSIYALAR.UZ

ANJUMANLAR PLATFORMASI

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

**III RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2025-yil, iyun

TOSHKENT-2025

ISBN 978-9910-09-176-6

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
III Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. – Toshkent:
Scienceproblems team, 2025. – 245 bet.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.uz>

Konferensiya tashkilotchisi: “Scienceproblems Team” MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2025-yil, 3-iyun

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi III Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliv ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rinni bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan. Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliv ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

ISBN 978-9910-09-176-6

Barcha huqular himoyalangan.

© Sciencesproblems team, 2025-yil

© Mualliflar jamoasi, 2025-yil

MUNDARIJA

TARIX FANLARI

<i>Atamuratova Dilafruz</i> "ISHTIROKIYUN", "QIZIL BAYROQ", "TURKISTON" GAZETALARIDA XIVA XONLIGI, XXSR HAMDA XSSRGA OID XABARLAR VA ULARNING AHAMIYATI	7-9
---	-----

<i>Sultanov Samandar</i> XORAZM VOHASI VA QUYI ZARAFSHON VODIysi BRONZA DAVRI MANZILGOHLARIDA ARXEOLOGIK TADQIQOTLAR NATIJALARI	10-12
---	-------

<i>Bobobekova Nargiza</i> JIZZAX VILOYATI SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMI FAOLIYATI TARIXI (XX ASR BOSHLARI)	13-19
---	-------

IQTISODIYOT FANLARI

<i>Tangirkulov Bekzod</i> TIJORAT BANKLARIDA MOLIYAVIY RESURSLAR SHAKLLANISHINING NAZARIY ASOSLARI	20-24
--	-------

FILOLOGIYA FANLARI

<i>Azamatova Gulnoza</i> NEMIS TILIDAGI "EIN" SO'ZI VA UNING QO'LLANILISHI	25-27
---	-------

<i>Nazimova Himmato</i> EPOS JANRINING PAYDO BO'LISHI VA SHAKLLANISH MASALALARI TAHLILI	28-31
--	-------

<i>Tadjiyeva Umida</i> MAQOLLAR TILSHUNOSLIK SOHASINING O'RGANISH OBYEKTI SIFATIDA	32-35
---	-------

<i>Matyaqubova Ozoda</i> FRANSUZ TILIDAGI GAP TARKIBLI FRAZEOLOGIK BIRLIKlar VARIANTLARINING TURLARI	36-40
--	-------

<i>Qilicheva Shahlo</i> O'ZBEK VA NEMIS TILLARIDA QO'SHMA SO'ZLARNING MORFOLOGIK, STRUKTURAL YASALISHI	41-45
--	-------

<i>Samandarova Nilufar</i> FRANSUZ TILIDA HARAKATGA YO'NALТИRILGAN FE'LLARNING IFODA XUSUSIYATLARI	46-49
--	-------

<i>Jumanazarova Kamola</i> ABDULLA QODIRIYNING „O'TKAN KUNLAR” ROMANIDA MILLIYLIKNING IFODALANISHI	50-52
--	-------

<i>Abdullayeva Gulgora</i> HOZIRGI NEMIS TILIDA "ES" KOMPONENTLI GAPLARNING MA'NOSI VA VAZIFALARI HAMDA ULARNING O'ZBEK TILIDAGI SINTAKTIK EKVIVALENTLARI	53-56
---	-------

YURIDIK FANLARI

<i>Караходжаева Окилахон</i> О ВЗАИМОДЕЙСТВИИ ОЛИЙ МАЖЛИСА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН И ОРГАНОВ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ВЛАСТИ ПРИ ОСУЩЕСТВЛЕНИИ ПАРЛАМЕНТСКОГО КОНТРОЛЯ	57-62
--	-------

<i>Otamirzayev Oybek</i>	
YER OSTI SUVLARI HUQUQIY MUHOFAZASI YO'LIDAGI MUHIM QADAM	63-65
<i>Abdihakimov Samandar</i>	
SUD HAL QILUV QARORLARINI BEKOR QILISH YOKI O'ZGARTIRISH ASOSLARI TURLARI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	66-69
<i>Komilov Asadbek</i>	
MATBUOT ERKINLIGI BO'YICHA XALQARO STANDARTLAR	70-74
<i>Xudaibergenova Dilnoza</i>	
RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA MULK HUQUQIGA OID HUQUQIY ASOSLARNI TAKOMILLASHTIRISH	75-79
<i>Eraliyeva Malika</i>	
"INSON" IJTIMOIY XIZMATLAR MARKAZLARI FAOLIYATINING HUQUQIY ASOSLARI: IJTIMOIY XIZMATLARNING SIFATINI OSHIRISH YO'LLARI	80-82
<i>Самигжонова Зилола</i>	
ПОНЯТИЕ, ПРИНЦИПЫ И КЛАССИФИКАЦИЯ ВИДОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ИНОСТРАННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ	83-87
<i>Asqarov Nodirbek</i>	
VOYAGA YETMAGAN SHAXSLARNI G'AYRIIJTIMOIY XATTI-HARAKATLARGA JALB ETGANLIK HOLATLARINI KVALIFIKATSIIYA QILISHDA AMALIYOTDA YUZAGA KELAYOTGAN AYRIM MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI	88-92
<i>Тураев Абдуазим</i>	
ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПЕНИТЕНЦИАРНОЙ СИСТЕМЫ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	93-102
<i>Murodova Sojida</i>	
WHAT CAN UZBEKISTAN LEARN FROM CHINESE SMART COURTS?	103-107
<i>Akramova Sabrina</i>	
O'ZBEKİSTONDA AXBOROT XAVFSIZLIGININH HUQUQIY ASOSLARINI TATBIQ ETİSHDAGI MUAMMOLAR	108-111
<i>Шермухамедова Камилла</i>	
ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ЭЛЕКТРОННЫХ СДЕЛОК В СФЕРЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	112-116
<i>Саматова Шахзода</i>	
ПРОБЛЕМЫ ПРИМЕНЕНИЯ ОБЕСПЕЧИТЕЛЬНОГО ПЛАТЕЖА КАК СПОСОБА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ИСПОЛНЕНИЯ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА	117-120
<i>Акрамов Акмалжон</i>	
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ БЮДЖЕТНЫЙ КОНТРОЛЬ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ	121-125
<i>Гофуржонов Низомиддин</i>	
ТРАНСФОРМАЦИЯ КОНЦЕПЦИИ НАСИЛИЯ НАД ДЕТЬМИ В СОВРЕМЕННОМ МЕЖДУНАРОДНОМ ПРАВЕ: СРАВНИТЕЛЬНО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ	126-132
<i>Акрамова Хилола</i>	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ И ЗАЩИТЫ ПРАВ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ	133-136

<i>Safayev Javohir</i>	
XORIJIY DAVLATLARDA PARLAMENT TEKSHIRUVI: HUQUQIY MEXANIZMLAR VA AMALIY TAJRIBA	137-140
<i>Кучкорова Гулхает</i>	
РАЗВИТИЕ АДМИНИСТРАТИВНОГО ПРАВА В СТРАНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ	141-144
<i>Бобоева Муслима</i>	
ПРАВОВОЕ ПОЛОЖЕНИЕ ИНДИВИДУАЛЬНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЯ КАК СУБЪЕКТА ГРАЖДАНСКОГО ПРАВА	145-150
<i>Султонова Дурдона</i>	
АНАЛИЗ ВЛИЯНИЯ КИБЕРПРЕСТУПЛЕНИЙ НА ЭЛЕКТРОННУЮ КОММЕРЦИЮ В КОНТЕКСТЕ ВНЕДРЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	151-157
<i>Мелсова Камила</i>	
ПОНЯТИЕ, ПРАВОВАЯ ПРИРОДА И КЛАССИФИКАЦИЯ ПООЩРИТЕЛЬНЫХ НОРМ.....	158-162
<i>Soatboyeva Shoxnura</i>	
FUQAROLIK HUQUQIDA MULK HUQUQINI HUQUQIY HIMoya QILISH INSTITUTINING NAZARIY VA AMALIY JIHATLARI	163-166
<i>Qilichev Nosirbek</i>	
QILMISHNING JINOIYLIGINI ISTISNO QILUVCHI HOLAT SIFATIDA – KAM AHAMIYATLI QILMISHLARNING HUQUQIY TAHLILI	167-169
<i>Allambergenova Farida</i>	
ANGLO-SAKSON HUQUQIY TIZIMI DAVLATLARI TAJRIBASIDA ELEKTRON TIJORAT VA ISTE'MOLCHILARNING HUQUQIY HIMOYASI	170-175
<i>Turg'unboyev Abrorjon</i>	
XALQARO HUQUQDA ATROF-MUHITGA YETKAZILGAN ZARAR UCHUN DAVLATLAR JAVOBGARLIGI ASOSLARI VA MUAMMOLAR	176-180
<i>Abdumalikov Otabek</i>	
AXBOROT OLISH HUQUQINING KONSTITUTSIYAVIY-HUQUQIY ASOSLARI: AXBOROT TURLARI VA MANBALARINING HUQUQIY JIHATDAN TASNIFLANISHI	181-187
<i>Xursanov Shamsiddin</i>	
BARQAROR RIVOJLANISH TAMOYILLARINI XALQARO SAVDO MUNOSABATLARIGA IMPLEMENTATSIIYA QILISH: MUAMMO VA TAKLIFLAR	188-192
<i>Adizova Nargiza</i>	
ELEKTRON TIJORAT SHARTNOMALARINING AN'ANAVIY TIJORATDAGI SHARTNOMALARDAN FARQI VA O'ZIGA XOSLIKHLARI	193-196
<i>Omonkeldiyeva Sevara</i>	
O'ZBEKİSTONDA ELEKTRON TIJORATNING SHAKLLANISHI VA HUQUQIY ASOSLARI	197-199
<i>Anvarova Azizabonu</i>	
FUQAROLIK PROTSESSIDA MEDIATSIYANING HUQUQIY ASOSLARI	200-203
<i>Сайдалиева Ойсултанаҳон</i>	
ДОКТРИНА СНЯТИЯ КОРПОРАТИВНОЙ ВУАЛИ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ КРУГА ОТВЕТСТВЕННЫХ ЛИЦ	204-211

<i>Qahramanova Sevinch</i>	
IJTIMOIY ADOLAT PRINSIPINI TA'MINLASH: KONSTITUSIYAVIY-HUQUQIY TAHLIL	212-215
<i>Xolmo'minova Barchinoy</i>	
RAQAMLASHTIRISH TUSHUNCHASI VA UNING IJTIMOIY SOHALARGA, XUSUSAN, PENSIYA TIZIMIGA TA'SIRI	216-220
<i>Sadinov Shohboz</i>	
XORIJY DAVLATLARDA ADVOKAT XIZMATIGA HAQ TO'LASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	221-226
<i>Harifov Sobir</i>	
FUQAROLIK JAMIYATINING MA'NAVIY HAYOTIDA HUQUQIY TARBIYANING O'RNI	227-231
PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Turgunova Nilufar</i>	
CHARACTERISTICS OF IMPLEMENTING HEALTH-PROMOTING TECHNOLOGIES IN INCLUSIVE EDUCATION SETTINGS	232-234
TIBBIYOT FANLARI	
<i>Жураев Жамол</i>	
ПРИЧИНЫ РЕЦИДИВА ПОСЛЕ ЛЕЧЕНИЯ ГЕПАТИТА С	235-237
<i>Jumabaeva Miyasar, Xidoyatova Dilbar, Mansurova Nargiza</i>	
INSULTDA HARAKAT BUZILISHLARINI TRANSKRANIAL MAGNIT STIMULYATSIYA (TMS) YORDAMIDA KORREKSIYA QILISHNI OPTIMALLASHTIRISH	238-244

IQTISODIYOT FANLARI

TIJORAT BANKLARIDA MOLIYAVIY RESURSLAR SHAKLLANISHINING NAZARIY ASOSLARI

Tangirkulov Bekzod Boxadirovich,
Mustaqil tadqiqotchi, O'zbekiston Respublikasi
bosh prokuraturasi huzuridagi iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamentning
davlat moliyaviy nazorati inspeksiyasining
masofaviy nazorat boshqarmasi boshlig'i o'rinnbosari,
E-mail: fayz.tangirkulov@gmail.com
Tel: +998-99-931 74 42
Toshkent, O'zbekiston

Annotatsiya. Tijorat banklari mamlakatimiz iqtisodiyotining barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Tijorat banklari kredit portfelining samarali shakllanishi hamda kredit qo'yilmalarining daromadliligi ular majburiyatlarining tarkibiy tuzulushiga, kreditlash uchun zarur moliyaviy resurslar manbalarining optimallashuviga uzviy bog'liq hisoblanadi. Ushbu maqolada tijorat banklari moliyaviy resurslari shakllanishing nazariy asoslari yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: tijorat banklari, kredit, moliyaviy resurslar, depozit, nodepozit, pul bozori, kapital bozori, fond bozori, o'z kapital, jalb qilingan kapital.

THEORETICAL FOUNDATIONS OF THE FORMATION OF FINANCIAL RESOURCES IN COMMERCIAL BANKS

Tangirkulov Bekzod Bakhadirovich,
Independent researcher, deputy head of
the remote monitoring department of the
state financial control inspectorate under the
department for combating economic crimes
under the general prosecutor's
office of the Republic of Uzbekistan

Abstract. Commercial banks play a crucial role in ensuring the stable development of our country's economy. The effective formation of the credit portfolio of commercial banks and the profitability of credit investments are closely linked to the structural composition of their liabilities and the optimization of sources of financial resources necessary for lending. This article highlights the theoretical foundations of the formation of financial resources in commercial banks.

Keywords: commercial banks, credit, financial resources, deposit, non-deposit, money market, capital market, stock market, equity capital, borrowed capital.

DOI: <https://doi.org/10.47390/978-9910-09-176-6/rkm-04>

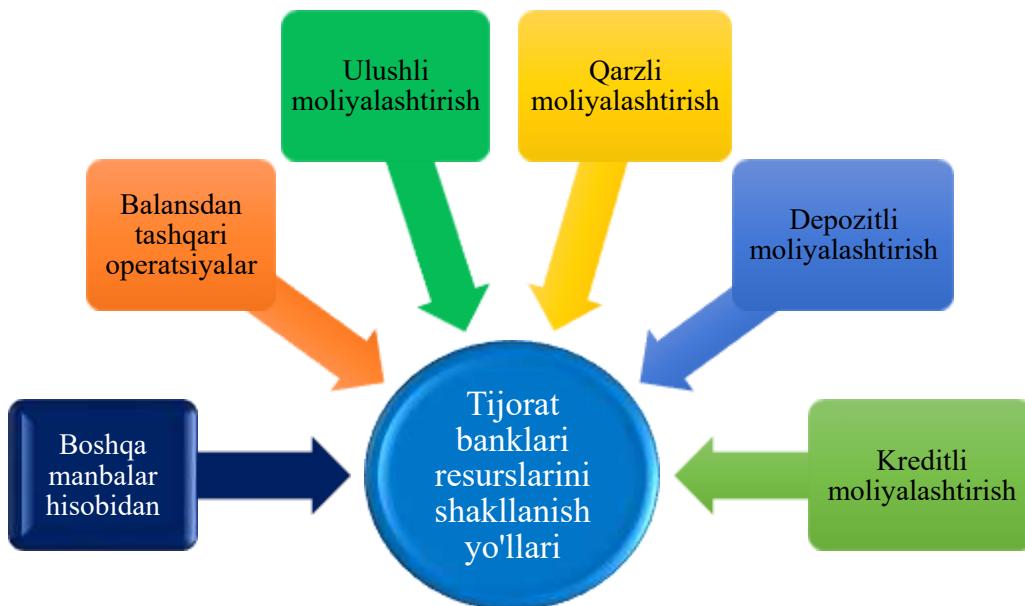
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish uchun tijorat banklari moliyaviy barqaror bo'lishi lozim. Shundagina ular xo'jalik subyektlari va aholiga etarli darajada kredit beradi, iqtisodiyot subyektlari o'rtasida to'lovlar uzlusiz o'tadi va barchaga zamонавиy moliyaviy xizmatlar ko'rsatadi. Tijorat banklari faoliyatining samaradorligi ularning kredit portfelining holati va

tuzulishi bilan uzviy bog'liq. Tijorat banklarning moliyaviy holati ularning kredit portfeli holatiga uzviy bog'liqidir. Tijorat banklarining turli davlatlarda kreditlash jarayonida yuzaga kelayotgan risklarni kamaytirish, kredit qo'yilmalarining daromadliligin oshirish, bank likvidliligin ta'minlash, kredit portfelining sifatini yaxshilash ilmiy tadqiqotlarning ustuvor yo'nalishlaridan bo'lib kelmoqda.

Shuningdek, banklarda barqaror resurs bazasini kengaytirish, depozit va omonatlarning yangi turlarini muntazam ravishda joriy qilish, hamda aholidan jamg'arma va muddatli depozitlarni qabul qilish va boshqarish tizimini yanada takomillashtirish borasida amalga oshirilgan chora-tadbirlar natijasida tijorat banklarining kredit portfeli hajmining oshishiga erishilmoqda. Tijorat banklarining jami kredit qo'yilmalari 2025-yil 1-yanvar holatiga 533,1 trln. so'mni tashkil etib, ularning 66,5 foizi korporativ kreditlar va qolgan 33,5 foizi chakana kreditlar hissasiga to'g'ri keladi¹. Banklar kreditlash faoliyatining doimiy o'sib borishini ta'minlash, ular moliyaviy resurslarining shakllanashi va tarkibiy tuzulishiga chambarchas bog'liq hisoblanadi.

Tijorat banklarining kreditlash faoliyati uchun zarur hisoblangan moliyaviy resurslari banklar tomonidan amalga oshiriladigan passiv operatsiyalari orqali shakllantiradi. Shundan kelib chiqqan holda, tijorat banklari moliyaviy resurslari shakllanishini ikki katta guruhg'a bo'lish mumkin. Birinchi guruh tarkibiga tijorat banklarining o'z mablag'lari yordamida kredit operatsiyalarini tashkil etishni o'z ichiga oladi. Ikkinci guruh tarkikiy tuzulishi jalb qilingan mablag'lar hisobidan kredit qo'yilmalari shakllanadi va ular bank faoliyatining asosiy foizli daromadlarini olib keladi².

Quyida keltirilgan rasmda xalqaro amaliyotni o'rganish asosida tijorat banklari kreditlash uchun zarur resurslarining shakllanish usullarini ko'rishimiz mumkin.

¹ O'zbekiston Respublikasi, Markaziy Banki, "Moliyaviy barqarorlik sharhi", ma'lumotlari, 2024-yil

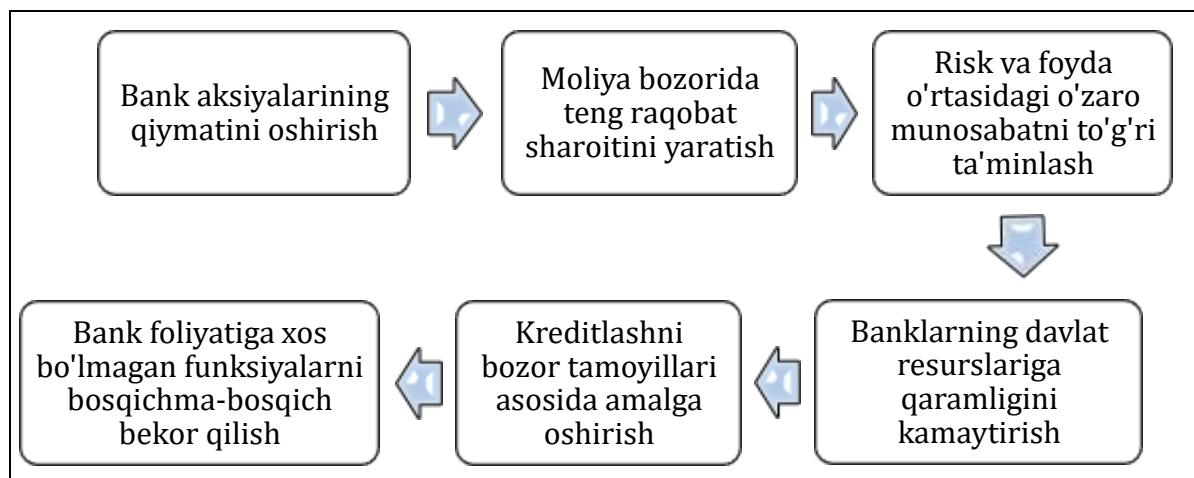
² Omonov A.A. "Tijorat banklarining resurslarini samarali boshqarish masalalari", i.f.d. ilmiy darajasini olish uchun yozilgan diss. Avtoreferati, Toshkent, 2008-yil.

1-rasm. Tijorat banklarida moliyaviy resurslarning shakllanish yo'llari¹

Tijorat banklarida shakllangan resurslar yordamida banklarning tashkiliy faoliyati amalga oshiriladi, to'lovlar amalga oshiriladi, asosan kreditlar berish salohiyati yaxshilanadi, buning natijasida banklarning asosiy daromadlari, foizli daromadlari vujudga keladi. Bank resurslarining shakllanishi va aylanishi uzlusiz jarayonni tashkil qiladi va bu esa o'z navbatida banklar faoliyatini doimiyligiga asos hisoblanadi.

Tijorat banklari kredit qo'yilmalari manbalarining boshqarilishi va uning tizimli tahlili jarayonida bank tomonidan jalb qilingan resurlarning holati, ular bo'yicha kelishilgan muddati, iqtisodiy sohalar bo'yicha tasniflanishi, kreditlash uchun yo'naltirilgan manlag'larning bahosi va ularning daromadliligi, shuningdek boshqa ko'rsatkichlar bo'yicha monitoring ishlarining doimiy tarzda olib borilishi muhim vazifa hisoblanadi.

Quyida keltirilgan rasmda hozirgi globallashuv sharoitda tijorat banklari moliyaviy resurslari manbalarini optimallashtirishning nazariy asoslarini ko'rib chiqishimiz mumkin.

1-rasm. Zamonaviy sharoitda tijorat banklari kredit qo'yilmalari manbalarini optimallashtirishning nazariy asoslari²

Bugungi kunda mamlakatimizda faoliyat yuritayotgan tijorat banklari balansi passivining asosiy ulushini majburiyatlar (asosan, jalb etilgan mablag'lari) tashkil etib, ular jami bank resurslarining tarkibida 85-90 foizdan iborat bo'ladi. Majburiyatlarning muddati va vujudga kelish manbasiga qarab, barqaror va beqaror mablag'larga, ular uchun to'lanadigan xarajatlar miqdoridan kelib chiqib, arzon va qimmat mablag'larga ajratgan holda tahlil qilish mumkin.

Tijorat banklarining depozitlari kredit operatsiyalarining asosiy manbai hisoblanadi. Shu sababli, aholi va xo'jalik yurituvchi subyektlarning bo'sh pul mablag'larini tijorat banklarining depozit hisobraqamlariga jalb etish ularning depozit bazasini mustahkamlash nuqtai-nazaridan muhim amaliy ahamiyat kasb etadi. O'z navbatida, tijorat banklari depozitlari hajmini oshirish bevosa ularning bahosiga bog'liq. Shu sabab, kredit operatsiyalarni amalgaga

¹ Adilov M.M. "Tijorat banklari kredit qo'yilmalari manbalarini optimallashtirish", PhD. disssertatsiya avtoreferati ma'lumotlari, Toshkent-2024.

² Tadqiqotchi tomonidan boshqa ilmiy ishlar asosida mustaqil tayyorlandi.

oshirishdan oldin, uning manbalarni optimallashtirish zarur vazifa hisoblanadi, chunki buning natijasida moliyaviy resurslar baho va muddat jihatidan to'g'ri shakllanishiga erishiladi.

Quyida keltirilgan jadval ma'lumotlari yordamida tijorat banklari kredit operatsiyalarini amalga oshirish uchun zarur moliyaviy resurslarining shakllanish mexanizmi va uning muhim elementlarini ko'rib chiqamiz.

1-jadval

Tijorat banklari kredit resurslari shakllanish mexanizmining elementlari¹

Nº	<i>Shakllanish yo'llari</i>	<i>Shakllanish metodlari</i>	<i>Bozor instrumentlari</i>
1.	Kreditli moliyalashtirish	- banklararo kreditlar, - Markaziy bank kreditlari	Pul bozori instrumentlari
2.	Depozitli moliyalashtirish	- depozit va omonatlar - joriy hisobraqamlar	
3.	Qarzli moliyalashtirish	qimmatli qog'ozlarni muomalaga chiqarish orqali	
4.	Ulushli moliyalashtirish	aksiyalarni muomalaga chiqarish yordamida	Kapital bozori instrumentlari
5.	Balansdan tashqari operatsiyalar	- shartli majburiyatlar - kafolatlar - bozor operatsiyalar	Pul bozori va kapital bozori instrumentlari

Quyоридаги жадвал ма'lумотлари асосида шуни та'kidlash lozim, тijorat banklarida kreditlash uchun resurslar shakllanishida ikki asosiy bozor instrumenti muhim ahamiyat kasb etadi: pul bozori instrumentlari va kapital bozori instrumentlari. Pul bozori instrumentlarida banklararo kreditlar, yuridik va jismoniy shaxslarning depozit va omonatlari, Markaziy bank kreditlari, qimmatli qog'ozlarni muomalaga chiqarish orqali resurslarni shakllantirish asosiy usullar hisoblanadi. Shu bilan birga, kapital bozori instrumentlari асосида kredit qo'yilmalari resurslarini shakllantirishda aksiyalarni muomalaga chiqarish orqali amalga oshiriladi.

Alohibda ta'kidlash lozim, moliyaviy resurslarni shakllantirish, qo'shimcha zaruriy mablag'larni jalb qilish tijorat banki faoliyatining asosiy va ustuvor vazifasi bo'lib, usiz bank o'z faoliyatini samarali va ishonchli olib bora olmaydi. Bu zarur resurslar bankning o'z mablag'lari va ularga tenglashtirilgan mablag'lar hisobiga hamda jalb qilingan va qarz mablag'larini yuzaga kelishidan iboratdir. Shu bilan birga, kredit qo'yilmalari manbalarini shakllantirish va qo'shimcha resurslar xarakteriga banklarning kreditlash siyosatining o'zgarishi ham ta'sir qiladi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Adilov M.M. "Tijorat banklari kredit qo'yilmalari manbalarini optimallashtirish", PhD. disssertatsiya avtoreferati ma'lumotlari, Toshkent-2024.

¹ Ortiqov U.D. (2023), "Tijorat banklari moliyaviy resurslari boshqarishni takomillashtirish", DSc. disssertatsiya avtoreferat ma'lumotlari, Toshkent-2023.

2. Omonov A.A. "Tijorat banklarining resurslarini samarali boshqarish masalalari", i.f.d. ilmiy darajasini olish uchun yozilgan diss. Avtoreferati, Toshkent, 2008-yil.
3. Sattarov O.B. "O'zbekiston Respublikasi bank tizimi barqarorligini ta'minlash metodologiyasini takomillashtirish", i.f.d. ilmiy darajasini olish uchun yozilgan diss. avtoreferati. Toshkent, 2018-yil.
4. Rasulov T.S. va Ziyodilloyev X.R., "Tijorat banklari kredit portfelini optimallashtirish", Monografiya, Toshkent-2024.
5. O'zbekiston Respublikasi, Markaziy Banki, "Moliyaviy barqarorlik sharhi", ma'lumotlari, 2024-yil.
6. Ortiqov U.D. (2023), "Tijorat banklari moliyaviy resurslari boshqarishni takomillashtirish", DSc. disssertatsiya avtoreferat ma'lumotlari, Toshkent-2023.

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

II RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI

2025-yil, 3-iyun

Mas'ul muharrir:

F.T.Isanova

Texnik muharrir:

N.Bahodirova

Diszayner:

I.Abdihakimov

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
III Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. – Toshkent:
Scienceproblems team, 2025. – 245 bet.

Elektron nashr: <https://konferensiylar.uz>

Konferensiya tashkilotchisi: “Scienceproblems Team” MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2025-yil, 3-iyun

ISBN 978-9910-09-176-6

Barcha huqular himoyalangan.

© Sciences problems team, 2025-yil.

© Mualliflar jamoasi, 2025-yil.